

Изази суботом.

Цијена:

За ЦРНУ ГОРУ на годину 4 ф.,
на по године 2 ф., на четврт
године 1 ф.

За АУСТРО-УГАРСКУ, БОСНУ
и ХЕРЦЕГОВИНУ на годину 6
ф., на по године 3 ф., на четврт
године 1 ф. 50 новч.

За све остале земље годишње
20 фран. у алату, на по године
10 фран., на четврт год. 5 фран.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

Л И С Т З А П О Л И Т И К У И К Њ И Ж Е В Н О С Т .

Преплатити шале се поштомском
упутницом непосредно админи-
страцији „Гл. Црног.“ на Цетиње,
или отпраћивши новина на
коју драго пошту; у коме је на-
ручнице, може се преплатити
код г. *Петра Рамадановића*, књаж-
ири, агента у Котор а Дониси се
пишу уредништву. Рукописи се
не враћају.

За огласе плаћа се: за
сваку ријеч или за број од пет
цифара по 3 новчића за први
пут, а за сваки даљи пут по 2
новчића.

Цетиње, 14 марта.

Преставници Великих Сила при
Књ. Двору, по наредби својих влада,
доставили су влади Цегова Височан-
ства нотификацију блокуса за острво
Крит, која гласи:

Господине министре,

Изволите доставити Влади код које
сте акредитирани, да је блокус Крита про-
кламиран за 9/21 марта, и да ће отпочети
тог дана у 8 ура у јутро. Блокус се ра-
спростире свуд у наоколо острва, тако да
сви бродови и вапори на извјесном расто-
јању од обала, ако су под грчком или ма
којом другом заставом, могу бити или
заробљени или утопљени. Вапори или
бродови свију држава осим Грчке могу
пристајати у лукама окупираним од сила
и доносити сваке врсте робе осим ратног
материјала и то само за градове окупи-
ране а не за унутрашњост острва. —
Сваки брод или вапор, ма које народности
био подвргнут је неквизицији (премета-
њима.) у тим лукама поморским властима
сдружених сила, и строгој казни, ако се
шта у њима нађе ратног материјала, или
ичега другог шта би било опредјељено
да се протури усташима у унутрашњост
острва.

Границе блокуса се распироту
имеђу 23°24' и 26°30' географске дужине
на исток, по Гренвићевом меридијану, и
35°48' и 34°45' сјеверне дужине.

Усљед ове комуникације наша је
влада издала сходне наредбе Књаж.
поморским властима.

ПОЛИТИЧКИ ПРЕГЛЕД.

ЦЕТИЊЕ, 14 марта.

Блокада Крита од стране бродовља
јевропских држава ила отпочела је 9
тек. марта. Заповједници ескадара у
критским водама то су саопштили
Грчкој и Турској, а владе дотичних
власних неутралних државама. Бло-
када ће бити она односно грчких
бродова, али неће стати на пут бро-
довима власних и неутралних држава,
у колико они не узбуду критички трго-
вином, намијењеном критским уста-
шима. Инак ће и они бродови бити
подложни прегледу од стране бродова,
који су одређени да врше блокаду,
којој су амирали назначили у својој
објави географски простор. Ратни бро-
дови грчки, који се још наоде у крит-
ским водама, добили су позив, да се
уклоне, иначе да ће бити силом уда-
љени. Као што се види блокада је
блага, такозвана мирна, која прекида
поморске комуникације и трговину само
грчку. Блокада ће стати на пут неут-
ралних бродовима, да искрцавају на
Крит храну и цеману усташима, што
је сврха ове присилне мјере. На обале
грчке краљевине блокада није још на-
ређена, али ако је јевропском концерту
само до тога, да принуди Крићане,
да положе оружје, није ни потребито,
да се грчке луке блокирају.

У посљедње доба подизале су се
оптужбе на пуковника Васоса, да он
стоји на пут непосредном општењу ами-
ралима са критским вођама, и на
грчког амiraла Рајнека, да им није
саопштио проглас јевропских ами-
ралима, којима се Крићанима даје ауто-
номија; али су савезни амирали успје-
ли, дозволивши их на своје бродове,
да устајке вође обавијесте о аутоно-

мији, што Јевропа хоће да даде Криту,
на какав су од њих непосредни одговор
добили? Да не примају никакво рје-
шење осим сједињења с Грчком!

Петроградске „Новости“ поводом
ове блокаде пишу: „Ми смо се од
самог почетка критске кризе одно-
сили саучешћем према Грчкој. Сада
исто саучешће принуђава нас, да са-
вјетујемо Грчку, да попусти захтје-
вима великих држава, да обезбједи
своје интересе у будућем. Противљење
чврстој вољи држава сасвим је бес-
корисно, и оно ће довести Грчку још
у тежи положај. Међу тим грчка
влада треба да се постара, да при-
штеди своје силе за будућност, када
ће интереси Грчке захтјевати особите
енергије и од народа и од владе. Дел-
ијанис у свом говору заступницима
власних између осталог рекао је, да
Грчка не може примити аутономију
Крита, и да би претпоставила, да га
она окупира, као што је Аустрија
окупирала Босну и Херцеговину. Нема
сумње да Грчка има више права на
окупацију Крита, него ли Аустро-
угарска на окупацију Босне и Херце-
говине; али такођер нема сумње, да
се у данашњијем приликама окупа-
ција Крита не може извршити против
воље великих држава. Задаћа Грчке
одсе ће се састојати у томе, да убје-
ди власне о користи грчке окупа-
ције Крита, и може се надати да ће
та сврха бити постигнута, ако се само
Грчка узме за то заузети. Најносније
и сама аутономија Крита може довести
до сједињења острва са Грчком. Све
ће зависити од тога, какву ће ауто-
номију државе дати Криту. У интересу
Грчке било би жељети, да аутономија
Крита буде слична оној источно руме-
нској. У опште Грци не треба да
очајвају. Снага народа, особито тако
даровитог, на муци се познаје. Бу-
дућност је у рукама самог грчког
народа. Саме велике државе — ми
смо увјерени — умјће оцијенити
тешкоћу положаја, у ком се наша
грчка краљевина, и при првом угод-
ном случају потражиће начин, да
даду задовољштину законитијем инте-
ресима Грчке.“

ПРЕГЛЕД ЛИСТОВА.

„Мирт“, орган српске владе, у
једном чланку под насловом „рат и мир“
између осталог доноси ове редове:

Срећом по Јевропу није све на бал-
канском полуострву слично да букне један
нежељени рат. Колико су се велике силе
узбуниле од могућних заплетова због крит-
ског питања, два пут су се више умирале
од једног мирољубивог догађаја, који се
десио прије кратког времена у нашој пре-
стоници. Тај је догађај, свак ће погодити,
састанак Њ. В. Српског Краља с Њ. В.
Бугарским Књазом у Софији. На тај саста-
нак двају балканских владара не могу
појединачно гледати све државе, због су-
протности својих интереса, али ипак све су
оне погледале на њега као на гласника мира.

Ми напријед рекосмо, да Срби и
Бугари не сматрају посјету Краља Алек-
сандра у Софији као просту љубавност и
куртоазiju, али чак и то да је, та је
посјета од великог значаја, јер отпочиње
нову еру у домаћим односима балканских
народа. И више него то. Састанак два
балканска владара уводи у нову фазу
такво тешко питање као што је источно.
Нама пак нешто се чини, да једнако гле-
дају на то питање и сво три словенске
престонице на балканском полуострву: у
Београду, Софији и Цетињу. Нико нема
права да то питање решава, а да не пита
шта ће рећи те три државе, које су њима

јаво заинтересоване. Ми нећемо овим да
кажемо, да су те три државе потписале
какав уговор о заједничком раду. Не, ми
ништа не знамо и ништа неможемо тврдити.
Споразум двају поменутих владара толико
је природан, да се то само по себи разу-
мије и без каквих везивања или уговора.
Саме посјете, које ти владари чине,
дсказују да се поглед на важна питања
код Србијанаца, Бугара и Црногорца не
могу разликовати између себе, јер, у про-
тивном случају, посјете би биле немогуће
или бесмислене.

Ма колико да је без политичких
напомена оно мјесто у престоници бесједа
о затварању прво сесије деветог редовног
Парла. Сабранија, које говори о посјети
Српског Краља у Софији, оно нас гони
да предпостављамо, да је постигнут потпун
споразум између Бугарске и Србије о
мирном живљењу и пријатељским одно-
сима за у будуће. Одатле до формалног
уговора — само је један корак. Али такав
уговор тешко да ће бити икад потребан.

Потпун споразум међу Србијом, Бу-
гарском и Црном Гором за миран живот
и братске односе означаје мир и тишину
на балканском полуострву, означаје мир и
спокојство у цијелој Јевропи.

И ако се не зна, каквих изненађења
може да буде и што се сјутра може до-
сити у другим јевропским државама, ми,
ма колико да смо мали, нећемо претјерати,
ако речемо, да су за сада само балканске
државе у стању да изазову рат са свима
ужасима и неизвјесним посљедицама, или
да очувају мир с његовим благотворним
утицајем на прогрес људски.

Јест, рат и мир могу за сада да дођу
са вулканског Балканског Полуострва.
Три словенска владара српски, бу-
гарски и црногорски потпуно су за тишину
и мир.

Не сумњамо да ће Јевропа, ма колико
да је понекад и пристрасна, овога пута
бити правична, да с благодарношћу запише
ону велику услугу, коју балканске држа-
вице чине човјечанству.

КРИТСКО ПИТАЊЕ У ФРАНЦУСКОМ ПАРЛАМЕНТУ.

У понедјелник је држана у францу-
ској скупштини сједница, која је имала да
ријеша, хоће ли и Француска са осталим
силама да учествује у блокади критских
пристаништа. Много прије но што је отво-
рена сједница осјетио се необичан покрет
у кулоарима и свијет је живо цунио гале-
рије.

Пошто је отворена сједница, први је
устао Г о б л е и интерпелсиоа о критском
питању.

Он је мишљења, да Француска не би
требала да учествује у принудним мјерама
против Грчке, која није одговорна за дога-
ђаје на Истоку. Улога Француске требала
би да је, да Грчку заштити, јер Францу-
ска не може се одрећи своје традиције.
То би значило да Француска одустаје од
тражења својих сопствених права. (Одо-
бравање.) Блокада би била сигнал за рат
на грчкој граници, а можда чак и за општу
револуцију. Француска нема права да ништа
тражи при каквој подјели Турске; Фран-
цуска је у с сачини приликама у години
1886 одустала од акције против Грчке,
на ипак није имала никаквих штетних
посљедица. Француска нема никаква посла
на Истоку, она може одустати од тога, да
иде на Крит, а да ипак не повриједи али-
јанцију с Русијом. Та алијанција не може
обвезивати Француску, да учествује у
једној експедицији, у којој она нема ни-
какве користи. (Одобравање на љевичи.)

Д е л а т о с (на десници) изражава
своје мишљење, да је јевропски концерт
једно неоцијениво политичко добро дјело.
Истину Француско нашкодило би еги-
патској ствари (Одобравање). Говорник
сажаљева, што Јевропа хоће да одржи
принцип интегритета отоманског царства,
и на посљетку изјављује да је за то, да
се сазове једна јевропска конференција.

Министар спољних послова Х а н о т о
указао је на то, да је комора 22 фебру-
ара (по новом) одобрила владину политику,
која се може обухватити у овоме: Одр-
жање мира јевропским концертом и дава-
ње аутономије Криту. Влада тражи, да
комора и сад одобри ту политику. Грчка

пристаје да своју флоту повуче, али се
противи, да опозове трупе пуковника Ва-
соса, и тражи, да се Крићанима допусте,
да плебисцитом одреде будућу судбину
острва. Силе се слажу у томе, да је даљо
бављење трупа на Криту једна препрека
за свако побољшање стања на острву.
Силе су предузеле најпотребније мјере,
да се њина ријешења не би и даље оду-
говлачила. Између сила постигнут је спо-
разум у овим тачкама: Аутономија острва
под султановим сизеренством, повлачење
грчких трупа, опозивање турских трупа,
изузимајући оне, које би остале на тачкама,
што су их силе заузеле. Да би се ред
и сигурност ујамчили, свака би од шест
сила појачала своја одјељења на Криту
са 500—600 људи. Ако Грчка хтједне,
да трупе пуковника Васоса остану на
Криту, онда би се одмах предузеле
принудне мјере, које адмирал ишау за
сходни. Блокада острва била би строго
изведена и, ако би било потребно, адми-
рали би били онуномоћени, да изрекну и
изведу ефективну блокаду извјесних тачака
грчке обале. То су одлуке сила, које влада
подноси парламенту (Одобравање).

Говори се о неком одвајању Фран-
цуске. Тај систем најлакше је употребити,
али он се није показао као корисан нити
у години 1882 у Египту, нити у години
1886 у Грчкој. Тај систем одговара оној
политици, која се састоји у томе, да се
Француској одрекне свака улога у Средо-
земном Мору.

Кад би била већина за такву поли-
тику, онда неби било довољно, да се бро-
дови из критских вода опозову; морали
би их и разоружати. Ствари би се и без
нас уредиле, али извјесно против нас,
(Негодовање на крајњој левници.). Систем,
који влада предлаже комори, састоји се
у томе, да се поради на умирењу острва
и одржи мир. (Одобравање.) Кад би Фран-
цуска донијела одлуку, да се тај спо-
разум сломи, утицај тога могао би се можда
још сјутра осјетити на Балкану и у Ца-
риграду. (Одобравање у центру.) Јевропски
концерт је једини трибунал, пред којим се
ауторитетом може цео свијет поклонити,
и у колико се са већим утицајем покаже
његов рад у првом стадијуму кризе, у
толико ће се силније показати у другом
стадијуму. Према томе влада моли с пуним
повјерењем скупштину, да одобри њену
политику у интересу одржања мира. (Одо-
бравање.)

Социјалистички посланик М и љ р а н
устаје против блокаде. Том политиком
могло би се руској алијанцији нанети јак
удар у јавном миљењу, пошто би се увијало
да Француска чини све оно, што хоће
Русија.

Министар пресједник М е л и н одго-
вара да би свакако било владу пријат-
није, да стане на страну Грчке, али да
влада мора водити рачуна о вишим инте-
ресима Француске. Било би непаметно
стварати једно стање, које би могло да
изазове општу рат. Из тога узрока Јев-
ропа је противна да се Крит присаједини
Грчкој. Мудрост налаже Грчкој, да послу-
ша савјете Јевропе. Не учини ли то, она
узима на се једну велику одговорност, те
ће добро учинити, ако се о ствари мало
промисли. Јевропски концерт даје гаран-
тију, да ће султана нагнати на реформе,
без којих би се Турско Царство срушило
и султана у рушевине закопало. Преба-
цује се дипломатији, да она није приликом
јерменских покоља енергично радла. Али
тада није постојао јевропски концерт у
облику, у ком је данас. Посљедице дога-
ђаја на Истоку довели су до интимних
споразума и тек поводом догађаја на Кри-
ту дошло се до потпуне слоге. Министар
спољних послова нашао је у свом поду-
зећу помоћ једине опријатељне нације, без
које му његов задатак не би ишао за
руком. (Одобравање.) На посљетку говор-
ник је рекао како је потребан хитан рад
и како је штетна одвојена политика.
(Одобравање.)

За тим су говорили посланици Кошен
и Жоре. Посљедњи је пребацио францу-
ским политичарима, да воде руску политику
а не стоје на искључивом француском
гледшту. Или — рекао је говорник —
Француска се обмлађује пријатељством гро-
фа Муравјева према Францусима. Мини-
стар Ханото и Мелино протестовали су
енергично против те примједбе. Предсјед-

лик коморе Брисон позвао је Жореа на ред, а за тим је дебата закључена. Са 356 против 143 гласа прешло се на дневни ред.

Пошто је у понедељник камара с огромном већином одобрила владину политику у критском питању, у уторник се састао Сенат, да и он ту политику одобри. Франк-Шово интервенисао је о држању кабинета у источном питању и са 240 против 32 гласа изјавио је Сенат влади повјерење у смислу Франк-Шововог дневног реда, који је био сагласан са Ханотовим изјавама. Ханото је рекао између осталог: Једина озбиљна препрека, која се противи остварењу критске аутономије, коју у овом часу имају адмирал да свечано прокламују, јесте држање Грчке и бављење трупа пуквинка Вассоса на острву. За тим је Ханото наставио: Критско питање је само један догађај у великој драми, која се у Турској одиграва. Чак и опстанак отоманског царства стоји на коцки. Сваки државник рачуна, да би слом те државе изазвао преврат, који би могао довести до опште револуције. Та катастрофа може се спријечити само искреним заједничким радом свих сила на одржању интегритета отоманске државе и извођењу реформног програма. Хан-тове изјаве, које се поклапају с његовим излагањима у камари, изазвале су у Сенату исто онакв утисак као и у камари, утисак, да Француска не смије бити одвојена, и да мора у јевропском концерту учествовати и радити на одржању мира. Ханото је изриком нагласио тај задатак Француске и објавио је и ријешене принудне мјере против Грчке; као прво изишло је употребу блокаде, која ће се са-стојати у томе, да се Крит строго затвори и да се једино пристаниште Грчке према нахођењу адмирала блокира, како би се стало на пут довођењу животних намирница, муниције и људи.

Најзначајнија појава у сенатској сједници била је, кад се у дебату умјешао Фрејсине, да побуди критику, којом је Ханото осуђивао политику, коју је Француска у 1886 водила под Фрејсинеом, који тада није хтио да са силама учествује у блокади против Грчке. Фрејсине, који изгледа, да је јакостаро, највише је ставио питање, да ли је садашња француска политика учинила све, што је морала учинити, да би очувала традиционалне симпатије источних хришћана, који су под француском заштитом; да ли је била довољно обавијештена према самољубљу малог грчког народа, „као што су то други учинили у 1886 години.“ За тим Фрејсине настави: Ја знам, године министре, да сте ви били строги према ономе, што се збило у години 1886. Ви сте били врло строги, шта више несправедливи, јер сте били рђаво обавијештени (покрет), јер није доушито рећи, кад се познати догађаји, да је Француска у години 1886 напала на се непо-вјерљиво и злу вољу цијелог свијета. Ја признајем, да је данас сувише касно, да се према Грчкој почне поново с политиком мирољубивих и пријатељских савјетовања,

с којима смо се ми у години 1886 умјешали, али морам сажаљевати, што ондашња наша политика, која је видне користи до-нијела, не може више данас да учини те услуге ствари мира. Не може се рећи, да је Француска у 1886 била у Јевропи пони-жена и одвојена. Ми смо ипак руку под руку са силама, ми смо употребљавали цио нап утицај према Грчкој, али ми смо рекли, да има мјера, на које не можемо пристати. Силе су признале услуге, које је наше држање дало, јер ми смо остали у јевроп-ском концерту. Несрећа је то, што је сад касно, да се та иста политика поведе. Како данас ствари стоје, Грчка мора учес-товати. Влада је дала своју ријеч, те је мора одржати. Што је трајим то је, да се најинтересније настане, да се сузатај нагна, да реформе у Турској изведе.

У свом одговору нагласио је Ханото, да се данашња ситуација разликује од оне у години 1886. Тада је присаједињење Источне Румије Бугарској дало Грчкој повода да своје трупе сазове. Ствар је тада била у томе да се заплету учини крај савјетовањима за умјеравање и умирење. Данас је ситуација другачија. За савјетовања се није хтјело ни да чује и Грчка је једним војним корпусом преду-зела окупацију Крита. Ми стојимо пред догађајима, који пријете миру. Више ствар не стоји у голим намјерама. Ова ситуација захтјева највећу енергију. Ми смо се при-дружили јевропском концерту у циљу извођења принудних мјера, али преходно смо покушали и савјетовањима. Ми смо учинили све напоре, да одвратимо Грчку, да не гоји наду, које су једна опасност. (Узвизи на галерији). Противљење радика-ла.) Све силе имају симпатије према Грчкој а ми смо први који смо те симпатије очували. Свима пријатељским средствима, савјетовањима, чак мољбама, покушавале су силе да Грчку спријече, да не тјера амбиције, које би могле бити опасне по општи мир. Фрејсинеов захтјев, да се извојимо из јевропског концерта, ми не би могли одобрити. Данашња ситуација не трпи даљег одлагања. Ми смо учинили све да Грчку нагнамо, да Вассос корнуче. Грчка мора препоставити интересе општег мира својим сујетним плановима. Ханото је затражио од сената, да његове изјаве прими к знању, одобривши их, којој је жељи одговорено већином гласова.

СРПСКЕ СИМПАТИЈЕ ПРЕМА ГРЧКОЈ.

Ђаци на Великој Школи у Београду држали су велики збор, на ком су допи-јели одлуку, да се великошколци упишу у хируршки курс, ради спреме за болничаре, и то они који су било стално било при-времено ослобођени војних обавеза; и другу, да се умоли војни министар преко ректора, да дозволи великошколцима резер-вистима, да служе за вријеме вјежбе у Београду. Даље се говорило у корист Грчке, и једнодушно усвојена је следећа резолуција:

Биле су слободне осим Квадрилатера. Ту, у Мантови, Леангу, Пенкијери и Верони било је прибијешитије аустријске војске. Устјело је био велики, и у очекивању помоћи из Рима, Напуља, Тоскане и Пјемонта, било је извјешено, штогод се догодило, да је за свагда откуцало аустријској влада-вини. Александар Биксио (брат генералов), поријеклом Француз, писао је 5 априла из Торина француској влади: „По општем мњењу, Аустрија није него аветина, а војска Радецкова није него пена сјенка.“ Овако се судило у онде, али је то била обмана, која се сада није увијала.

По IX изгледане да пристаје коначно уз револуцију, када 19 марта даде устав, наименованим свјетско министарство под пресједиштво кардинала Антонијелија. Ту су били Марко Мингели и конте Пинолини. Тада се није могло разабрати да се устав-ност није могла остварити у Паниној држави. Слободњаци су држали, да се Пана неће противити учешћу своје војске у националном рату; али је једна друга странка знала, да то не може бити. Реак-ционари слугули су се сасвијем модер-нијем начелом, да црквеници морају бити људи од мира. Тијем, и к томе пријетњом, да ће се одијешити од Пана, Аустрија је била отклонила велику неприлику, да се дигне Панино оружје противу ње. Ипак је генерал Дурандо кренуо са 17.000 мамака на границу, и у Риму није било тога, који би се био усудио да рече јавно, да се она војска неће бити.

Док се Пана још сматрао као при-стапа рата, Краљ Напуљски није се смјо опирати одушевљењу својих поданика, и захтјевању, да се пошље у Ломбардију војска напуљска. И први корпус зближа крену, али су генерали имали тајну наредбу, да ударе најдужијем путем и да одуговлаче што више.

Тоскана није имала него слабу вој-ску, али и оно мало што је било буде обе-ћано и дато. Велики Војвода тоскански био је искренији од Пана и Краља Фер-динанда.

1., Српска в. школска омладина, пра-тећи живим учешћем трудне напоре крит-ских устаника, као и пожртвовање цијелог грчког народа за своје уједињење, захва-љује се на чести, која је учињена саоп-штењем одлуке акад. савјета атинског универзитета, и изјављује своје топае традиционалне симпатије за ствар слабих и потиштених, који апелујући на правду, бране слободу.

2., Она је с болом примила глас о покушају великих држава, да силом оружја угуше свету тежњу робова просвјешћеног вијека. Стојећи на повјесницом освешта-ном гледишту, да само чисти облици др-жавних уређења зајемчавају прави разви-так народа и мир у слободи, срп. омлад-указује на очајно стање своје браће у Босни и Херцеговини као на најсјајнији аргуменат противу привремених управљања и ускраћивања народима потпуне слободе и права самоопредјељивања; сагласност тих сила, да се још одржава стање поштва народа на Балкану, можда је из узрока, што међу нама нема потребне заједнице и споразума; то нас императивно упућује, на солидарност у борби за ослобођење наших подјармљених сународника.

3., Омладина ће грчка, залажући се за права и слободу савјести своје критске браће, надамо се, и сама признати ово исто и српском племену у отоманској империји, чему се данас на жалост најви-ше противе баш грчко-царигр. цркв. велико-достојници.

4., Омладина српска, искрено предана дјелу народног ослобођења, одушевљено поздравља борбе на Криту и жели, да они буду вјесници љепших дана за наша на-ционална груписања.

РАТНО БРОВОЋЕ У СРЕДОЗЕМНОМ МОРУ.

Догађаји на Криту окупали су у Сре-доземном мору велики број ратних бр-дова. Најача је у овом случају Фран-цуска, која има двије ескадре, активну и резервну. Активна ескадра има десет бродова првога реда, три крстарице окло-нице, и осам мањих бродова такођер оклопница, који служе као извиђаче и кр-старице. Најмањи бродови су четири крста-рице торпеднијере, од којих две чине на уру 21 миљу, и пет торпеднијера за велико море, међу којима је најбоља „Форбо“, која је, чинећи 30 миља на уру, најбржи брод на свијету. Ово је активна ескадра; а резервна, која је такођер при-правна, има четири старе оклопнице, једну крстарицу, двије крстарице-торпеднијере, и једну торпеднијеру. Ово бродовље стоји обично у Тулону и може бити брзо поја-чано са четири друге оклопнице. Још су у Тулону и расположени једна крстарица и једна транспорт-торпеднијера.

И г л а с к а средоземна ескадра има десет оклопница, седам великих крста-рица, и четири мање, једну транспор-торпеднијеру, једну ован-торпеднијеру, пет крстарица-торпеднијера и пет лов-

торпеднијера. Још једна крстарица првог реда долази из источне Африке. Уз ово има још четири брода од мале вриједности, од којих је један у Цариграду а један на Дунаву. Да појача ову ескадру, ескадра Машна крстари испред Ђибалтере, и са-стоји се из шест оклопница, четири крста-рице и двије крстарице-торпеднијере. Још у Средоземном мору има Инглеска једну оклопницу прибрежну у Ђибалтери, а на Малти једну са 13 торпеднијера.

Италија има једну ескадру активну и једну резервну. Активну састављају шест оклопница, четири крстарице веће, и четири мање, пет торпеднијера и један брод-наслон торпеднијера. У резервној су еска-дри оклопнице „Ленанто“ и „Италија“, нај-веће на свијету, „Дуилио“, једна крстарица и једна крстарица-торпеднијера. Једно одјељење летеће, које састављају четири крстарице нове и најбоље, не припадају за сада ни једној ни другој ескадри, али је готово у Аугусту. У случају потребе овом бродовљу могу се придружити још крстарица, крстарица-торпеднијера, чети-ри-пет постарија брода и т. д. Крит и Грчка нијесу далеко; Италија ту може лако концентrirати све своје поморске силе.

Руска ескадра у Средоземном мору има пет новијих оклопница: „Наварин“, „Александар II“, „Никола I“, „Сисој Ве-лики“ и „Амврал Сељавин“, крстарицу-торпеднијеру „Посадник“ и канонијеру „Грозијашчи“. Али у Црном Мору Русија има готову снажну ескадру, у којој су шест оклопница новијих: „Три Свјатитеља“, „Георгије Побједоносца“, „Екатерина II“, „Чесме“, „Синоп“ и „Дванајест Апостола.“ К овима има шест крстарица добровољне флоте, једну стару крстарицу, четири кр-старице торпеднијере и 15 торпеднијера.

Аустрија код Крита има двије крстарице и једну крстарицу торпеднијеру. У Тријесту и Поли стоје готове шест мањих оклопница, које у нужди могу се придружити првима.

Њемачка има само једну крста-рицу код Крита, а у Средоземном мору још четири брода-школа.

Ове податке узимамо из „Персеверансе.“ У прошлом броју смо допијели састав грчког бродовља. О турском бродовљу „Персеверанца“ не говори ништа.

ЊИЖЕВНОСТ, УМЈЕТНОСТ И ПРОСВЈЕТА.

† Посљедња пошта Сави Бјелановићу.

Кадали смо у прошлом броју, да су не само највиђенији људи из свијех српски-јех крајева, него и највиђенији људи из свијех далматинских политичких стра-нака похитали да одаду посљедњу пошту топлијем телеграфским изјавама свије-сном и пожртвованом вођи Срба на при-морју. Наши читаоци су те многобројне телеграфе читали у „Српском Гласу“, али

Карло Алберто имао је неизвјешћиву ману, да се сматра лукавијем. Истина је, он се бојао револуције у кући и републике у Ломбардији; али то нијесу били сами ни најачи узроци, што су га потакли на рат, него су то били узроци, који са другима дубљима допринесоме поразау.

Пјемонтска војска била је раздије-љена у два корпуса, једнијем је заповије-дао генерал Бава, а другијем генерал Со-пац: сваки по 24.000 мамака. Резерва под Савојскијем Војводом имала је 12.000. Ра-дечки, пошто је појачао тврђаве, није могао извести на бојиште него 40.000. Краљ је имао врховну заповијед, што је доводило до колебања између плана генерала Баве и приједба главног штаба. Највиша од свијех погрешака била је она, што се није изводило на бојиште никад више од половину војске, остављајући из политички-јех узрока по варошима посаде, што се могло повјерити народној стражи.

Осим пјемонтске војске било је на оружју 17.000 Римљана, 3.000 Моденеза и Марменза, и 6.000 Тосканаца, осим добро-вољаца, који се још више пшачу умножити, да их Краљ није попријекло гледао, или што није на њих много полагао, или што је хтио сачувати сву славу ратну пјемон-тешкој војсци.

Први су сукоби били на Минђу. Пје-монтски освојили 8 априла мост Гојто послје четири уре борбе. Заузевши лијеву обалу Минђа, Карло Алберто стаде губити вријеме у операцијама да заузме тврђаве Пешијеру и Мантову, које се нијесу могле освојити. Ту се губило драгоцено вријеме, док се генерал Нугент приближавао са 30.000 Француза, а генерал Велден са 10.000 Тирола. Мјесто што се губио у опсадама, да је Карло Алберто прекинуо пут овим појачањима, Радечки не би могао ништа и ратовање пшаче другачије завршити. Није било никак рата, у ком је било по-требитије усвајање наполеонске системе, да се непријатељи разбију један по један, кад се не могу здружити побједити.

ИСТАК „ГЛАСА ЦРНОГОРЦА.“

ИСТОРИЈА ОСЛОБОЂЕЊА ИТАЛИЈЕ

По Е. Мартиненго

V. ЧЕТРЕДЕСЕТГОСМА.

(Спрштак.)

По осталијем градовима аустријске власти уступили су без крви. У Млечима, пошто је Манину печало за руком да за-влада арсеналом, одакле се народ наоружао потребнијем, аустријска власт имала је разлога да уступи и с војеном гледишта. У вече 22 марта Млечи су били слободни. Дан прије Манин је био рекао: „Сјутра ће град бити у мојој власти, или мене неће бити.“ Данил Манин, тада у 44-ој години, био је по занимању адвокат, пори-јеклом Јеврејин. Његов отац је био прешао у хришћанство, и по обичају, узео је презиме свога куза, који је припадао породици посљедњег дужда млетачкога. Манин и Далматинац Никола Томасео, који су мирно доказивали, да се Аустрија не обзира ни на своје законе, у почетку револуције били су у тамници. Тада их пустише на слободу, и Манин постаде одма господаром града. Чудновато је да један човек, да тада мало познат, буде проглашен вођом онога покрета; али су Млечкии вратили рад Манинов и у њега имали су вјеру. Није био угледне спољашности, и није говорио, што сам није вјеровао. Али је добро познавао народ, и сам је говорио: „то је сва моја заслуга.“

Било је сасвијем наравно, да Млечки, ослободивши се, обнове републиканску владину. У Милану је било другачије: републиканска и монархична странка ни-јесу се могле погодити, него су оставиле да се ријешити питање о облику владавине у мирније доба.

Револуција је напредовала. Војводе од Парме и Модене побјегли су вријеме. Кошцем марта сва Ломбардија и Венеција

она од стране првака италијанско-аутономне странке на италијанском језику пијесу већином разумијели, с тога неке овдје у преводу доносимо, да се види, како су високо поштовали нашег никад незаборављеног и никад непрежаљеног Сава и најугледнији представници италијанске културе у Далмацији.

1. Spalato. Famiglia Bjelanović. Zara. — Ammiratori delle doti di intelletto e di carattere onde emerse nella pubblica vita Sava Bjelanović, memori del valido conforto che ci venne sovente della sua equanime assennata parola, al lutto della nazione serba, a quello della vedova e dei congiunti lealmente si associamo. — Dr. Cindro per se e consenzienti.

Сплет. Породица Бјелановића. Задар. — Као они, који смо се дивили врлинама ума и карактера, којима се ипак Сава Бјелановић у јавном животу, сјећајући се моћне потпоре, што нам пружа нешто његова сиредаљива и мудра ријеч, искрено учествујемо у тузи српског народа и у твој удаоци и сродника. Др. Киндро за себе и своје једномисленике.

2. Traù. Avvocato Baljak. Zara. — Associomi lutto famiglia e patria perdita prematura Sava Bjelanović, strenuo propugnatore autonomia provincia, illustre pubblicista, cavaliere illibato, cui per candore d'animo, virtù d'intelletto e nobiltà di cuore popolo serbo giustamente venerava duce ideale. Avvocato Lubin.

Трогир. Адвокату Балјаку Задар. — Придружјем се у тузи породице и отаџбине за ранијем губитком Сава Бјелановића, храброга браниоца покрајинске аутономије, гласовитог публицисте, витеза без порока, кога, са искрености душе, крјепости ума и божјороства срца, српски народ право поштовање идеалног вођу. — Адвокат Лубин.

3. Spalato. Dr. Baljak. Zara. — Sono dolentissimo. Voi un caro non sostituibile, noi un amico sincero e disinteressato, la Dalmazia ha perduto uno dei suoi più eletti, più integri, più affettuosi figli. — Dr. Salvi.

Сплет. Дру Балјаку. Задар. — Претужан сам. Ви сте изгубили вођу, који се не може замениити, ми искреног несебичног пријатеља, Далмација једнога од својих најизбранијих, најпоштованијих, најдубавнијих синова. — Др. Салви.

4. Curzola. Signora vedova Bjelanović. Zara. — Nella ineffabile di lei sventura, voglia accogliere sensi viva compartecipazione di chi, interprete anche proprii consenzienti, deplora perdita di colui, che fu costante espressione integrità, carattere, attività patriottica, convinta e leale. — Dr. Stefano Smirkinich.

Корчула. Ђи удовица Бјелановића. Задар. — У неизказаној вашој несрећи примите осјећаје живог саучешћа оног, који, и као тумач својих једномисленика, онакује губитак онога, који је био постојани израз поштења, карактера, радиности патриотске, убојене и искрене. — Др. Стефан Смиркинч.

Генерал Дурандо прешао је По 21 априла са 17.000, дијелом напине војске а дијелом добровољаца, и он је имао стапути на пут Пугенту, који је одио на Млетке. Заставе напине војске биле су свечано благословљене на поласку из Рима, али како је била наредба, само да иду на границу, Пана је могао рећи, да није наредио, да ратују. Пана је био у чудном положају. Аустрија је пријетила пишмом. И Пана 29 априла издаде сицилику, у којој тврђава, да је његова дужност да гради све народе једнаком очинском љубави; надостављајући, ако његови поданици елиједе примјеру осталијех Италијана, да их он није могао зауставити, што није могло ублажити огорченост, и то је оном сицикликом изазвао. Што се тиче Дурандово војске, Пана понуди Карла Алберта, да је он прихвати под своју заповијед. Посљедњи напор Паши, да помогне Италијанцима, није се цијенио. Он се обрати аустријском Цару писмом, молећи га да својевољно остави своје покрајине у Италији. Пана је добио одговор, да његова свјетска власт зависи од историје уговора, који су предали Аустрији Ломбардо-Венет.

Пјемонтска војска уз то постиже прву знамениту побједу код Мантвенега близу Пенкијере, сузбивши непријатеља у Верону, који изгуби 1200 мртвијех и ранијих; али се овом побједом није ништа користило.

Обећана помоћ напуљска, која је већ била на путу, заносила је 40.000, и имала се састанути са Дурандом, тако са војском млетачком, могло се изаћи на сусрет Пугенту са 60.000 војника. Али у Напуљу букну несмислена побуна против Краља, и за два дана се касатило по улицама. Војска напуљска, која је већ била стигла у Болоњу, била је опозвана; и то је била главна посљедица ове побуне од 15 маја.

Да Пана није био одрекао учешће у рату, Краљ Фердинандо не шћаше тако одма опозвати војску, ма да су га на то храбрили савјети другијех држава. Војском је заповиједао познати генерал Пецо и

Са задовољством биљежимо, да су скоро и сви хрватски листови на гробу одали пошту узор-Србину Бјелановићу. Од српских листова најбоље су оцјенили и најтоплије ожали велики губитак новосадски „Браник“, загребачки „Србобран“ и „Дубровник“. Биоградско „Новинарско Удружење“ приредило је своје личное другу парастос, о ком ћемо донијети извјештај у идућем броју.

✚ Милан С. Пироћанац. Биоградски „Одјек“ пише:

У прошлом броју саопштили смо глас, који је при закључку листа већ до нас дошао, да је г. Милан С. Пироћанац, бив. предједни министарства, преминуо 1. ов. м. Неоспорно је да је пок. М. С. Пироћанац долазио у ред важнијих и одличнијих државника наших, којих није на броју тако много, ма да Србија има доста политичких људи. Ступивши у државну службу још као млад човек по повратку с наука из Париза, пок. Пироћанац је у брзо свратио на се пажњу солидношћу своје сиреме и озбиљношћу на послу који је радио. Он је један од оних који су отпочели своју службени и политичку каријеру још за владе књаза Михаила, када је мало сиремних људи било за послове државне. Још тада је г. М. С. Пироћанац вршио знатније политичке послове, па је употребљавао и за важне политичке мисије. Каријеру је отпочео у министарству спољних послова, гдје је старом Гараманину био од знатне помоћи. У том га је министарству, ако се не варамо као начелника, затекла и смрт књаза Михаила о чијој је спољној р дњи и политици он посљедњих година свога живота објавио многи важан податак и објаснио не једну тамну страну.

Као пријатељ и поштовалац старог Гараманина и ако способан као мало ондашњих чиновника, он је по смрти књаза Михаила одвојен од политичке службе и преведен у судску. Није се слагао с радном намјешеништва и био му је опозиционар, па је људима, који су тада играли главну улогу остао политички противник до смрти.

По својим политичким увјеренима пок. Пироћанац је имао доста конзервативне погледе, али у лијеном смислу те ријечи; он је за своју отаџбину желио устав, који би право учешћа у државним пословима давао имућнијем реду грађана и образованијој класи, и за то је био присталица двојног система. Устав од 1869. године сматрао је као дволичан и без солидне основе.

Поново је ушао живље у политику по ступању на престо Књаза Милана, чиј је министар био и прије него што је за своје име везао постанак и долазак на управу напредне странке, којој је био шеф до у пред јесен 1883. године када је његово министровање завршено. Он је био центар и духовна глава „Видјела“, кад се први пут јавио и прилично дуго посље тога.

Као шеф прве владе напредњачке имао је доста неуспјеха и за његово име

кад му стиже наредба, да се поврати није хтио послушати. Али га не хтје сјидити него један батаљон редовне војске, једна чета ђенија, и два батаљона добровољаца, који су се јуначки борили у Млетима до сиршетка.

Радецки узео офензиву 27 маја и са 40.000 војника одмарширао пут Мантвене, близу које бијаше мала тосканска војска, и два дана каише, надомоћном силом разбио је кад Монтанара и Куртатона, послје битке, која је трајала шест ура. Ту је био тешко рањен професор Монтанари, али оздрави, да покаже каише мање политичке мудрости него ли јунаштва на бојном пољу.

Пенкијера, принуђена глађу, предаде се 30 маја: а сјутри дан Пјемонтски напашо Радецкога код Гојта, који би сузбијен у Мантову. Ту је Радецки изгубио од 25.000 војника 3.000. Ту се одликовала савојска бригада, којом је заповиједао будући Краљ Италије, оставши лако рањен. Али Пугент с појачањем бијаше достигао Радецког. Његова марша преко Млетачке наплазила је на отпор мјештана по брдовитим предјелима, али Дурандо са својом слабом војском није му смио изаћи на поље. Ипак није могао заузети градове Треviso и Вићенцу, гдје се Дурандо одликовао са 10.000 добровољаца. Радецки је звао Пугента, да се с њим сједини што прије може. Кад се здружили, и кад стиже и Велден из Тирала са 10.000 свежих војске, Радецки обрати пажњу Вићенци, јер док је у вој Дурандо, Млеци остају закључени. Док је Радецки одио на Вићенцу, Карло Алберто је мислио, да се повлачи услед његове побједе код Гојта. Радецки је успио, али јуначка обрана Вићенце чинила је чудства. Ту су се борили Валдини будући генерал, и Масимо Д'Асело, будући министар, и овај се ранио. Млетачка сува земља омет је била у рукама Аустрији. Радецки се 14 јуна повратио у Верону без да је његово осуетво дао повода икаквој штети.

Сад је могао снасти Пјемонтске само

везао је доста круних и важних политичких дјела, о којима беспристрасно и објективно још није могуће суд донијети, а о којима ће се за цијело једнога дана морати учинити, вјероватно с довољно познавања правог стања ствари. Вјероватно је да је пок. М. С. Пироћанац и сам оставио важних података о тим дјелима, о чему могу донекле свједочити његове посљедње брошуре, гдје је по неки важан податок непознат податак саопштен.

Покојник је био један од најодличнијих наших правника, у службеном раду свом био је правичан, а у кретању свом одлучан и не тако гибак.

(Двадесетогодишњица Саве Петровића.) Г. Сава Петровић, други секретар Матице Српске у Новом Саду, навршио је двадесетипет година свога дјеловања на пољу српске књижевности. Вршећи савјесно своју дужност као секретар Матичин и као перовођа Друштва за Српско Народно Позориште, он је писао и преводио с руског и с немачког многе приповијетке и романе и до седамнајест позоришних дјела. Осим тога уређивао је много година „Глас Истине“ и „Српски Сион“, а — „Бранско Коло“ вели — нема ваљда белетристичног листа српског, који је за то врјеме излазио, а да га Сава Петровић није помагао кавијем својим књижевним прилошком. С тога његова обилата књижевна рада, Српска Матица изабрала га је за члана свога Књижевног Одјељена. И колико год је Сава Петровић неуморан толико је и скроман радник на пољу српске књижевности, и за то је заслужио, да се и ми придружимо оцијем српским листовима, да га овом приликом сјетимо и да му пожељемо, да на овом раду дочека и педесетогодишњицу на корист српске књижевности.

(Нове књиге.) Примли смо на приказ следеће нове књиге:

Историја Срба по домаћим и страним изворима и писцима. Израдио Милан С. Убавковић. Књига друга. У Биограду, штампарија код „Просвјете“ С. Хоровица, 1897. Цијена два динара.

У овој је књизи наша историја од распада царевине до пропасти Зете. Ову књигу хвале многи листови, и ми је препоручујемо напнијем читаоцима.

Успомена на ватикански сабор римске цркве 1869—1870. Приликом напине енциклике: Satis cognitum у једно и одговор на пропаганди „Валкан.“ Написао Синиша. Прештампано из „Србобрана.“ Загреб, Српска штампарија, 1897. Цијена ?

Овај полемични епис из познатог пера Синишине јако ће занимати људе, који се баве религиозним односима међу нама, а неће бити на одмет ни политичарима.

Набавка приплодних говеда, од Паје Т. Тодоровића Ђаковића, коју смо већ објавили, о којој је изашла похвална оцјена у „Делу“, „Србобрану“ и другим српским

листовима, препоручена је расписом српског министра просвете за књижице основних школа. Цијена је 2 дин. (2 крупе.) — Може се добити у Биограду у књижари В. Валожића, а и преко свих уређених књижарица.

„Бачки погреб“ од Јована Поповског, посвећено ђацима за декламовање. У Вршцу, 1897. Штампарија Милана Петка-Павловића. Цијена 10 новч. — Пошто се много тражи ова дивна пјесма, јер се врло радо слуша као декламација, то ју је г. Павловић прештампвао. Препоручујемо родитељима и учитељима, да је као добру лектуру даду српској дјечи на читање и декламовање. — Ко пошље марку од 10 новч. шаље му се са плаћеном поштом.

(Отворено писмо.) Пријатељима, познаницима и књижевницима. Наумио сам да систематски средим све српске народне загометке, које су од г. 1877¹⁾ до данас печатане, било у посебним збиркама, било у листовима, календарима и т. д., а књима да придружим и своју збирку још непечатанијех, коју су ми увећали пријатељи с разних крајева нашег народа. По што сам, дакле, изцрпни све печатане изворе, до којих сам могао доћи до данас, најпријатељскије молим свакога, ко би ми могао у томе бити наруци, да ми јави има ли и још гдјегод срп. нар. загометка, осим у оцијем изворима: „Босанска Вила“, „Просвјета“ г. Сундечића; „Грлица“, календар пригоришки 1890. г.; „Браство“ VI, орган Друштва св. Саве; „Нова Зета“, „Пада“ сарајевска; „Просвјетни Гласник“, орган Министарства Просвјете у Србији, 1895 год.; „Зетонис“ Матице Српске књ. 80²⁾ и 184 (у чланку „Неколико ријечи...“); „Панчеван“ календар (не знам од које године, јер му фали натписи лист, само се зна да је загометке скупно иски Јов. М.); збирка Викара Љубомира (у Сомбору 1866.)³⁾; Маријана Вуковића (у Загребу 1890.); В. Патошевића (прво коло. У Новом Саду 1876.)⁴⁾ и Мијата Стојановића (Sala i zbilja... u Senju 1879.). Ко ми уз напомену пошље и извор, у коме се налазе односне загометке, или ме просто напути гдје љу га наћи, — учиниће ми двоструку љубав; а ја љу свакоме бити од срца захваљан и за најмању мрвицу, коју ми пружи.

Молим све српске листове, да, барем у изводу, донесу ово моје писмо, на чему им у напријед захваљујем.

У Херцег-Новоме, 20 дек. 1896.

Валко Радојевић.

¹⁾ До ове године средило их је г. Стојан Поповић.

²⁾ Овај је извор, мислим, пренио г. Поповић.

³⁾ Такође је овај.

⁴⁾ На књигу не стоји чија је, него то дознајемо од г. Поповића, из предговора његове збирке гдје још спомиње и узроке са којих је није могао употребити за своју књигу. В. Р.

је не само једна странка него цијело становништво било једнога мишља. Манин је исто осјећао али из патриотизма подржавао је спојење, да избјегне међусобни рат.

Италијанске је савјетовала владаоца италијанске да уступе народу оно што је Аустрија сматрала, да ће учинити крај немириј власти у Италији; али је каише лорд Палмерстон задржавао исте владанце, да не учествују у рату, и радио је у корист Аустрије. Он је стао на пут да Француска не дође у помоћ Пјемонту 1848. Истина је, да су републиканци хтели да се Италија ослободи сама без ичије помоћи; а Карло Алберто да је он сам ослободи. Краљ се још бојао републиканизма и губитка Нице и Савоје. Осим тога влада француске републике тежила је, да се образује у Италији федерација независнијех држава, а не да се Италија уједини у једну државу. Али да није било италијанског уписа и да се прихватила француска помоћ, ратовање бијаше друшките неспаси. И ту је учинена велиа политичка погрешка. Једанајест година каише Кавур је француску помоћ тражио и добио, и ко би смио тврдити, да је погрешка ?

Друга је погрешка била, што се одбио предлог Аустрије, што је у мају учинила, да напусти Ломбардију, а да јој се Млетци оставе. Привремена влада у Милану није хтјела ни у обзир да узме тај предлог. Нико није хтио да жртвује Млетке. Али у августу побједоносна Аустрија друшките је била. На 9 августа потписано је примирје. Цар Фердинанд повраћа се у Бен, одакле је био ишћерао у прољеће. Али револуција у Угарској још није била савладана, и Фердинанд 2 децембра предаде круну свом синову Францу Јосифу.

У Паризу 10 децембра други догађај истиче нову чињеницу на јевронском пољу: Луј Наполеон био је изабран за пресједника француске републике.

НАРОДНА ПРИВРЕДА

(Карфијол.) Као што се зна карфијол и његова браћа прте на доброј земљи, но задовољење се и лакшом, ако се добро пазе на плодород и добро се гноји. Карфијол је скроман и прти на свакој земљи, само ако у њој има довољно хране за њега. С јесени треба нагнати ону земљу, на којој смо ради да садимо карфијол; љубре треба одмах заорати. У пролеће пред сађење треба опет преорати, да се земља иситни.

Ко је рад, да му карфијол донесе вајде, нека се побрине за добро сјеме или расад. На жалост, баш на ово се слабо пазе, расад се сје у често, те споро прти, расађује се кад већ заматори. Ако се таква расада и прими, прође доста времена док се отргне, али никад не може снажно расти, као она из ваљаног расадника. Ко хоће да му карфијол буде ваљан, нека набави дакле сигурно сјеме и нека посије априла мјесеца у леу. Сјеме се не смије у често бацати; баци на ређе, на ће и расад бити бољи. А ако се баци деси и сјеме никне и често, треба расадник проредити; само ће тако расад добити доста и лијепих жилица. Расада се расађује онда, кад има на свакој биљци 4—6 листића и то ће бити од прилике најдаље до половине јуна.

Ко хоће да постигне добар успјех са својим карфијолом, нека сади од више руку, само ће тим начином постићи то, да у свако доба имамо карфијола. Добар повртар треба да има и неког, и средњег и високога карфијола. Најраније прсије оредњи, који се сади на 45 цм. даљине, а за позну продају је најбољи Non plus ultra; у овога је ружа крупна и чврста, но он се мора садити на ређе, бар на 65 цм. И као што се крупне и јабуке беру са дрвета кад су зреле, тако и карфијол, кад му је ружа потпуно развијена, мора се почупати из земље и оставити у стају преко зиме. За карфијол може поднијети свака заклоњена стаја, само нека није сувише мидна, даље може поднијети и по другом на и трам, само треба повезати све по пар струкова, објесити на какву мотку тако, да коријен етоји горе окренут; може се и у нијесак или у земљу затрпати. Ако су стаје добре, ако нијесу ваљане, одржи се карфијол у њима врло добро до краја марта мјесеца. Овај начин оставања и е тога је добар, што се у свако доба може имати карфијола за трошење.

Застава.

(Храна ждробној кобили.) Кукуруз гоји и проузрокује знојење. Ни једно ни друго не ваља за ждробну кобилу, јер ако не ради, брзо ће се убојати и тиме ометати развиће ждробега а имати и тешкоће при жребењу. Ако ли је пак употребљавамо на радове, она ће се много знојити те врло лако напнети и подбацити; па може и угинути. Изкуством је доказано, да се дакле зоб не смије замијенити кукурузом ни до половине дневног obroка а коме ли сасвим, јер се већ и тада појављују поменуте незгоде. Добро сјено и зоб јесу за ждробну кобилу најбоља храна, а количину дневног obroка успињавајте према величини, раду и кретању кобиле, како би се жријебе правилно развијало. По у крајној невољи можете давати ждробној кобили уз зоб и нешто кукуруза али та замијена кукуруза не смије пријећи једну трећину дневне количине зоби.

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ.

Цетиње, 14 марта

(С Двора.) Књажевска Породица повратила се с Крушевца у своју престоницу.

(Свечана аудијенца.) Његово Височанство Господар данас је у свечаној аудијенци примио г. Кенедија, енглеског отпавника послова, на којој је г. Кенеди предао Његовом Височанству велики ред Викторије, који је Његовом Височанству послала Њезино Величанство Краљина енглеска. Присутни су били сви државни великодостојници. Пред Двором је чета овдјешњег гарнизона батаљона енглеском преставнику одавала почаст. При доласку и одласку г. Кенедија војена музика свирала је енглеску химну.

(Из Биограда.) Кр. Српска Влада, доставила је Влади Књажевској да је намјерна послати за свог изванредног посланика и опупомоћног министра на Цетиње госп. пуковника Велимировића. — Г. војвода Вуковић Министар Иностраних Дјела, јавио је

телеграфично Г-ну Спмљу, Кр. Министру Спољних послова, да Њ. В. Господар са особитим задовољством прима ово наименовање.

(Из дипломатских кругова.) Г. Кенеди, енглески отпавник посала, повратио се са својом фамилијом са допушта на своје мјесто.

(Милорад Медаковић.) При закључку листа стиже нам из Биограда по телеграфу тужна вијест да је Милорад Медаковић, бивши секретар блаженопочившег Господара Црне Горе, Владике Петра II јутрос преминуо.

Покој његовој души патристској!

(Батаљон редовне војске.) који је био на вјежбање неко вријеме у Подгорици, повратио се на Цетиње, да продужи своје учење.

(Царско Отоманска Легија) саопштава нам следећу исправку: „Царско-Отоманска Легија хита да изложи петину о догађају у Тетову, који „Глас Црногорца“ од 1 марта јавља. 10. фебруара један мухамеданац зван Бајрам од села До рушта дође на свадбу хришћанску у исто село, гдје бј грозно убојен од присутних. Власт ухватила је убојцу, који ће бити суђен по закону. Зато нема ни 5 мртвијех ни 9 рањенијех ранијана, како је речено у листу, него само горе речени мухамеданац.“

(Из Боке.) У Далмацији су довршени избори за рајхерат. Мило нам је што је у Боки опет изабран др. Раде Квеквић, потпредседник далматинског сабора и кандидат српске странке, противу ког се изборно много радило. Одлучил су католички бирачи, који су се, услед компромиса, склоњеног у Задру између српске и народне хрватске странке, уздржали од гласовања. Хвала овоме компромису, у Далмацији је изабран још један српски посланик у рајхерату, др. Душан Баљак, на мјесто непрежаљеног Саве Вјелановића. Ми се радујемо и овоме споразуму српско-хрватскоме и избору двају ваљанијех Срба у бечком сабору.

РАЗНЕ БИЉЕШКЕ.

(Шкољач за помоћ из старе престонице српских патријара.) — Стара етолица српских патријара Пећ, страдала је љуто од поплаве. Штета износи преко 100.000 динара. Том приликом бујна Бистрица ерупила је изливом око велике и старе цркве српске патријаршије, и узела тавак правац, да може порушити и ову стару задужбину српских царева. Српска општина у Пећи није у стању да, последи толике штете од поплаве, сама својим средствима одбије ток Бистрице од старог српског манастира, те је за то прогласом у „Цариградском Гласнику“ позвала све Србе, који поштују српске старине и задужбине, да јој помогну новчано колико који може и хоће да спасе од пропасти стари, лијепи и велики манастир српске патријаршије, који постоји више од 500 година. Прилоге ваља слати: Димитрију Савићу трговцу у Пећи (Косовски вилает).

(Нашини посланство код Менелика.) И ако смо о овоме посланству у своје вријеме говорили, опет је врло интересно видјети како један талијански официр, који је био у абисинском ропству, описује насједање нашиног изасланика бискупа Макарија, чија је била задаћа да доведе у несприку краља Умберта. Талијански официр овако описује рад нашиног изасланика. Макарије је хтјео бајати да олакша судбу заробљеника, а никоме ни гроша није дао. Тек што је дошао у Адиси-Абабу, одмах се свадом са Абујом због првенства између Православља и римства. Абуја стоји у великом увјењу код царице абисинске, која опет има велики утицај на свога сунруга цара Менелика. Због те свађе већ се унапријед могло видјети да је Макарије насјео. Он се само двапут видјео са Менеликом, и кад га је стао молити да пусти само оне заробљенике, који су рођени у бившој цариној држави, Менелик му није ни ријечи одговорио. Једна висока личност на двору рече, да цар не би никада нанио таку увреду и понижење краљу Умберту. У говору са талијанским официрима Макарије их наговараше да продуже рат са Абисинијом, и

да на томе раде. Очигледно је било да је изасланик папи имао од папе паредбу да отежа положај заробљеницима. Дознавши за ово, Менелик је био ужасно љут те заповједи да се Макарију не даје више хране. Раздраженост двора противу папе и његовог човјека била је очигледна. Попа Дуиђи испребијао је један абисински војник. Кад виђе Макарије да је обрао бостан, онда рече да је то због „Диелика“, холандске лађе, која је носила оружје за Абисинију, па је талијански бродови ухватише, и да Менелик тражи 40 милиона франака за откуп заробљеника. Наравно да није тако било. Он оде без збогом и без опроштаја, и то је била велика срећа за нас заробљенике. Овако каже италијански официр.

ТЕЛЕГРАМИ „БЕЧКОГ КОР. БИРА“

ЦАРИГРАД, 9 марта. — Турска флота кренула је уз велико одушевљење становништва.

БУКАРЕШТ, 9 марта. — Министри Стојићеско и Кантакузен дали су оставке, али још није узета никава одлука.

КАНЕАО, 9 марта. — На позив италијанског амираља Каневаро, четир усташке вође дошли су на брод амираљски. Каневаро им је држао бесједу односно прокламације аутономије. Усташке вође изјавили су да неће примити никакво друго рјешење осим сједињена с Грчком.

РИМ, 10 марта. — Резултат избора за камару познатијех 111, међу којима 72 министеријална, 16 конституционалне опозиције, 6 радикала, 8 социјалиста, 9 ужијех избора. Изабрани су министри: Рудини, Бранка, Ђантурко, Куцати, Прин. Такођер је изабран Криспи и Барцилај.

КАНЕА, 10 марта. — Проглашена је блокада.

БЕРЛИН, 11 марта — Свечано је прослављена етогодишњица Вилхелма I.

РИМ, 11 марта. — Изабрано је 320 министеријалних заступника, међу којима су такођер групи Занардели и Болонтија, који броје 75 заступника; од конституционалне опозиције 17, радикала, социјалиста 63, ужијех избора 15.

АТИНА, 11 марта. — Краљ је примио у аудијенци руског посланика Опу, па га је послао Делијанису. Влада је позвала грађане од 32 године и старије, да установе стражу градеку.

ЛОНДОН, 12 марта. — У доњој кући Керзон је изјавио, да влади није познато, да Грчка и Турска желе споразум непосредни.

КАНЕА, 12 марта. — Прво одјељење француске трупе искрцало се у Суду, уз свирање маршење са руског амираљског брода.

РИМ, 12 марта. — Папа је примио Великог Књаза Николу.

ЦАРИГРАД, 12 марта. — Услед догађаја у Токату (у Јерменској) посланик енглески учинио је кораке код Порте, ком су се придружили сви посланици великијех сила. Султан је наименовао комисију, која ће догађај испитати. Флота, која је била код Лампсак у Дарданелима добила је наредбу да поје у Средоземно море.

КАНЕА, 13 марта. — Амираљска прокламација блокаде вели, да ће пуцати на оне бродове, који пређу одређену границу. У Ситији турско становништво је сасвијем без хране. Усташе су опколили град и прекинули сваку комуникацију.

АТИНА, 13 марта. — Руски Цар је послао 50000 рубаља у корист критске нејази, која је прибјегла у Грчку.

ЦАРИГРАД, 13 марта. — У Токату је убијено 100 Јермена. Шеф жандармерије и полицајски комесар стављени су у превентивни затвор.

АТИНА, 13 марта. — Влада је одлучила да управи велесилама протест противу блокаде Крита.

КАНЕА, 14 марта. — Аустријска крстарица ухватила је брод грч-

ки крпат муниције и хране. Грци су бомбардирани тврђаву Малакса, коју су Турци оставили губитком од 20 мртвијех и рањенијех. Бродови несе сила бомбардирани су Грке. Малакса је сасвијем разрушена. Грци су се повукли. Борба се наставља.

БЕЧ, 15 марта. — Батаљон потпуна са 22 официра кренуо је јучер из Тријешћа за Крит.

КАНЕА, 15 марта. — Самипаша искрцао је велику количину барута. Витка траје цео дан. Грци из Малаксе пуцали су из топова на турску флоту у Суду. Инглези су искрцали у Хераклион 520 људи, Руси у Ретимо. Критани су пуцали на аустроугарску торпедјанијеру, која је одговорила ватром.

ПАРИЗ, 15 марта. — На проласку у Ницу лорд Сализбери се дуго задржао са Ханатоом.

АТИНА, 15 марта. — Нота, којом влада протестира противу блокаде Крита, предана је преставницима велесила. Нота тражи, да се обустави блокада у име хуманитарности, јер се иначе острв не може снабдјети храном. Престолонаследник одложио је полазак на границу до два три дана.

ЦАРИГРАД, 15 марта. — Турско бродовље присијело је у Беснику, гдје ће остати, да маневрира.

КЊИЖЕВНИ ОГЛАСИ.

Изашао је

КАТАЛОГ

СРПСКИХ КЊИГА ЗА 1897

књижаре Мите Стајића у Биограду. На захтјевање шаље се бесплатно.

ОБЈАВА

Кућа Филипа Алек ипа Лумовића, двокатница, са кухином и бутигом; налази се у средини ове Вароши, заложена је Друштву Англо-Црногорском.

Продаје се на јавном икату по захтјеву дужитеља за измир дугова. Ко жели купити нека се пријави овом суду; кућа ће се потписати понудом највише цијене, 1. маја ове год.

Број 70.

Вирпазар, 26 фебруара 1897.

УПРАВИТЕЉ ВАРОШЕ ВИРА

(3—4)

Кап. Милан Поповић.

ОГЛАСИ

LUXARDO
MARASCHINO di ZARA
Questo Liquore rinomato
non dovrebbe mancare
a nessuna mensa.

СВИРАЧИ НА ЦИТЕРИ

добивају бадава 2 фипа комада за Цитеру, а такођер вазд новч каталог, ако пошаљу своју тачну адресу господицу

J. Neukirchneru

Görkau (Böhmen)

(3—3)